

กลยุทธ์การสื่อสารและเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม
อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

COMMUNICATION STRATEGIES AND NETWORK TO CULTURE, THAI PHUAN,
PARTICIPATION BANMI DISTRICT, LOPBURI PROVINCE

ละอียด ขจรภัย
Laiad Kajonpai

หลักสูตรนิเทศศาสตร์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 2) เพื่อศึกษาเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ขอบเขตการวิจัย คณะผู้วิจัยศึกษาเฉพาะชาวไทยพวน 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลหินปัก ตำบลบ้านทราย และตำบลโพหนองอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสังเกตแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่มย่อย และเวทีประชาคม ซึ่งทดสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (IOC) มีค่าเท่ากับ 0.6-1.0 และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ มีค่าเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ เชิงพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D.=0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า สารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้รับสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือช่องทางสาร

2. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.87) แบบวงล้อ (Wheel Network) เมื่อพิจารณาเป็นแบบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าเครือข่ายการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แบบมีศูนย์กลาง และรองลงมา คือ แบบกระจายอำนาจ

3. การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวัฒนธรรมไทยพวนด้านภาษาและการแสดงพื้นบ้านโดยค่าสหสัมพันธ์พหุ (R) มีค่าเท่ากับ 0.780 และค่าสัมประสิทธิ์ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.609 และมีความแปรปรวนของตัว 60.90 % ส่วนการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกลยุทธ์การสื่อสาร โดยค่าสหสัมพันธ์พหุ (R) มีค่าเท่ากับ 0.851 และค่าสัมประสิทธิ์ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.729 และมีความแปรปรวนของตัวแปร 85.10 % และการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเครือข่ายการสื่อสาร โดย

ค่าสหสัมพันธ์พหุ (R) มีค่าเท่ากับ 0.830 และค่าสัมประสิทธิ์ (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.690 และมีความแปรปรวนของตัวแปรตามได้ 69.00 %

ABSTRACT

The research were mixed method research with the objectives as followed 1) to study the communication strategies of Thai Puan culture participatory, 2) to study Thai Puan culture participatory network, and 3) to study the factors affected the communication of Thai Puan culture participatory in Amphor Baanmi, Lopburi Province The scope of research, the researchers focused on Thai Puan people who lived in Tambol Hinpak, Tambol Bansai, and Tambol Ponethong with the population of 387 people. The methodology of research were Observation, Questionnaires, In-depth interview, Focus group discussion, and Civil Society Forum by having IOC at 0.6-1.0, reliability at 0.97. Moreover, the statistics analysis were employed in types of Percentage, Frequency, Mean, Standard deviation, and Multiple Regression with the result as followed:

1. Besides, the attitudes of people towards communication strategies of Thai Puan culture were in medium level ($\bar{X}$ = 3.36, S.D. = 0.86) considering from high to low level of mean message and receiver, respectively.

2. The communication network of Thai Puan culture participatory in Amphor Baanmi, Lopburi Province was in medium level ($\bar{X}$ = 3.16, S.D. = 0.87) as wheel network, considering from high to low level of mean which were central participatory network, and decentralized network, respectively.

3. The communication of Thai Puan culture participatory had positive relationship with Thai Puan culture in terms of language and folk performance with R level at 0.780, R^2 at 0.609, and variation level at 60.90 %. Moreover, the communication of Thai Puan culture participatory had the positive relationship with the communication strategies with R at 0.851, R^2 at 0.729, and variation level at 58.10%. Furthermore, the communication of Thai Puan culture participatory had positive relationship with communication network by having R at 0.830, R^2 at 0.690, at variation level at 69.00%.

คำสำคัญ

กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม เครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรม การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม วัฒนธรรมไทยพวน

Keywords

Communication Strategies of Culture Participatory, The Communication of Culture Network, The Communication of Participatory, Thai Puan Culture

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว คนในสังคมมีความจำเป็นต้องใช้การสื่อสารและเครือข่ายการสื่อสารทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การสื่อสารจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น โดยการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการติดต่อประสานสัมพันธ์ และสร้างการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน รวมทั้งมีอิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการเกิดการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของปัจเจกบุคคลและสังคม ซึ่งทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของคนจำเป็นต้องใช้การสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการ

จากการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทำให้สังคมไทยได้รับผลกระทบ และเผชิญกับวิกฤตปัญหาความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรม ขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม และวัฒนธรรม ขาดจิตสำนึกที่ดีงามทางวัฒนธรรม ขาดการรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของสังคมไทย และมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555-2559) กลยุทธ์การสื่อสารจึงถูกนำมาใช้เพื่อการพัฒนา แก้ไขปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วม ดังนั้น การสื่อสารจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเป็นกระบวนการของการสื่อสาร กลยุทธ์การสื่อสาร เครือข่ายการสื่อสาร และสื่อที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมที่เริ่มสูญหายไปให้คงอยู่สืบไป

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ ตลอดจนการสื่อสารยังเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์หลีกเลี่ยงไม่ได้ (Gamble & Gamble, 1999) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวูด (Wood, 2000) ที่ว่ามนุษย์ใช้เวลาในการสื่อสารมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ หรือในการทำกิจกรรมก็ยังมีสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนั้นการสื่อสารเป็นกระบวนการที่แต่ละองค์ประกอบมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเวลาเดียวกันและต่อเนื่องกัน และส่งผลซึ่งกันและกันตลอดเวลาในกระบวนการสื่อสาร การสื่อสารนอกจากจะเกี่ยวข้องกับทุกคนแล้วยังเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่น ตลอดจนสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าจะทำกิจกรรมใดล้วนต้องอาศัยการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือในการสนองตอบความต้องการความพึงพอใจ และการสร้างหรือธำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน รวมทั้งการสื่อสารยังเป็นพื้นฐานของสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นของสังคมทำให้สังคมดำรงอยู่อย่างสงบสุข ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม (Smith. (Ed), 1966)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการสื่อสารมีความสำคัญกับวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสิ่งที่จะทำให้วัฒนธรรมมีการถ่ายทอด และคงอยู่ต่อไปนั้น จะต้องอาศัยกลยุทธ์การสื่อสารมาช่วยในด้านการดำเนินการสื่อสารและการวางแผนกลยุทธ์ เริ่มตั้งแต่ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร เพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามที่ต้องการ วัฒนธรรมของไทยเป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีอยู่มากมายหลายด้าน ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของคนในสังคมตั้งแต่การกิน การนอน การอยู่ การแต่งกาย ประเพณี ความเชื่อ การนับถือศาสนา และภูมิปัญญาที่ถ่ายทอด

กันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นมรดกทางสังคม เพราะวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้และการปฏิบัติ ดังเช่นวัฒนธรรมไทยพวนกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อย ในอดีตอาศัยบ้านเรือนใกล้กับแม่น้ำพวน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัฒนธรรม ประเพณี และภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเองให้ปรากฏเห็นเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์มาตราบเท่าทุกวันนี้ (ปฐม หงส์สุวรรณ, 2547) นอกจากนี้เอกลักษณ์ทางโครงสร้างร่างกาย รูปร่างหน้าตา ภาษาพูด วัฒนธรรม การกิน การละเล่น ประเพณีต่าง ๆ ตลอดจนนิสัยใจคอ ยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และรักสงบ (ชินบัญช สุกันธวิภัติ, 2546)

ชาวไทยพวนได้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในสมัยพระเจ้าธนบุรี รัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 2 (ฤติมน ปรีดีสนธิ, 2539) มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และวิถีการดำเนินชีวิต แต่ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์และความเจริญได้แพร่กระจายสู่สังคมไทยพวนในแต่ละพื้นที่ ทำให้อัตลักษณ์ของชาวไทยพวนเริ่มแปรเปลี่ยนไป ดังนั้นชาวไทยพวนเริ่มหันมาต่อสู้กับกระแสของสังคมต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันชาวไทยพวนในประเทศไทยได้มีการรวมกลุ่มกัน จัดตั้งเป็นองค์การทางวัฒนธรรม สมาคม ชมรมในการต่อสู้เพื่ออนุรักษ์และรื้อฟื้นวัฒนธรรมของชาวไทย (กฤษณ์ท แสนทวี, 2552)

จากสภาพปัญหาด้านสังคม และบุคคลจึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยที่คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การสื่อสารและเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีผลต่อสถาบันทางสังคมที่จะหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและคนไทยพวนมีส่วนร่วมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. กลยุทธ์ใดที่เกี่ยวกับการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม
2. เครือข่ายการสื่อสารแบบใดที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม
3. ปัจจัยใดที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การสื่อสารและเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธี (Mixed Research Method) คือ วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการสัมภาษณ์ สทนากลุ่มเฉพาะ มีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

และจัดทำเวทีประชาคม ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีการใช้แบบสอบถามจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชาวไทยพวน จำนวน 387 คน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยคณะผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมกับประชาชนชาวไทยพวนจัดกิจกรรมประเพณีกำฟ้า ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ โดยศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และสำรวจพื้นที่ที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดพื้นที่ศึกษา โดยมีการประชุมและวางแผนกับผู้นำท้องถิ่น ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านหมี่ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบล และประชาชนชาวไทยพวน

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านหมี่ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบล ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนชาวไทยพวน จำนวน 15 คน การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้านด้านวัฒนธรรมไทยพวน จำนวน 10-12 คน และการจัดทำเวทีประชาคม (Civil Society Forum) ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอบ้านหมี่ ประธานสภาวัฒนธรรมตำบล ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนชาวไทยพวน จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความรู้ สรุป อภิปรายผล และนำเสนอผลงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร และเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี สรุปดังนี้

กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง มีอายุ 41-60 ปี รายได้ 5,001-10,000 บาท การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอาชีพรับจ้างทั่วไป

ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ภาษาพวน ที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันจะมีเพียงบางครอบครัวเท่านั้นที่ใช้ภาษาพวนในการสื่อสารกันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ส่วนการสื่อสารภายนอกครอบครัวจะใช้ทั้งภาษาไทยพวนและภาษาไทย จะสังเกตได้ว่าผู้ที่สื่อสารด้วยภาษาไทยพวนจะเป็นผู้ที่มีอายุมาก) รองลงมาคือ ประเพณีไทยพวน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การแสดงพื้นบ้านไทยพวน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งเป็นเรื่องราวที่มีความหมาย และแสดงออกโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใดๆ ก็ได้ที่ผู้ส่งสารจะต้องให้ความสำคัญในการสื่อสารแต่ละครั้งด้าน (เพื่อทำให้ผู้รับสารเกิดการรับรู้ความหมาย มีปฏิกิริยาตอบสนอง และมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เสนอแนะ และร่วมออกแบบประชาสัมพันธ์ประเพณีไทยพวน) รองลงมา คือ ผู้รับสาร ซึ่งเป็นบุคคลที่รับข่าวสารจากแหล่งสาร หรือผู้ส่งสาร ผู้รับสารจะมีบทบาทขั้นพื้นฐานคือ กำหนด หรือรู้ความหมายตามเรื่องราวที่

ผู้ส่งสารผ่านสื่อมาถึงผู้รับสาร และการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ช่องทางสาร (ผลการสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชน ประชาชนและปราชญ์ชาวบ้าน กล่าวว่า กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันเป็นวิถีชีวิตของชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ในการดำเนินชีวิตยังคงวัฒนธรรมของไทยพวนอยู่บ้าง ได้แก่ ด้านการแต่งกาย ซึ่งใน วิถีชีวิตประจำวันจะพบในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงจะนุ่งซิ่นที่ทอกันเองภายในอำเภอสวนเสือจะปรับเปลี่ยนรูปแบบ และเนื้อผ้าที่ใช้ตัดไปตามสมัยนิยม การแต่งกายของผู้หญิงจะพบในผู้หญิงที่มีอายุมาก ส่วนการแต่งกายของผู้ชายแทบจะไม่หลงเหลือให้เห็นจะมีบ้างก็เป็นชายสูงอายุที่อยู่ติดบ้าน หรือจะมีแต่งกายแบบเดิมบ้างก็ในโอกาสไปร่วมกิจกรรมประเพณี ส่วนด้านอาหารในวิถีชีวิตประจำวันชาวไทยพวนยังคงรับประทานแบบชาวไทยพวนเป็นส่วนใหญ่และยังมีบางครอบครัวที่สอนให้ลูกหลานทำอาหารด้วย ส่วนด้านภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันจะมีบางครอบครัวที่ใช้ภาษาพวนในการสื่อสารกัน ส่วนการสื่อสารภายนอกครอบครัวจะใช้ทั้งภาษาไทยพวนและภาษาไทย จะสังเกตได้ว่าผู้ที่สื่อสารกันด้วยภาษาไทยพวนจะเป็นผู้สูงอายุ และด้านการแสดงพื้นบ้านและประเพณี ปัจจุบันจะมีในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมประเพณี และประเพณีต่างๆ ก็ยังคงมีสืบต่อกันมา โดยผู้นำ และผู้สูงอายุจะนำลูกหลานมาร่วมกิจกรรมประเพณีที่ร่วมกันจัดขึ้นมา จะเห็นได้ว่า กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันนั้น ผู้ส่งสารเป็นผู้ใหญ่ในครอบครัว จะใช้สารเป็นแบบรูปธรรมด้านการปฏิบัติ เช่นการแต่งกาย การทำอาหาร ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ นั้น จะใช้การสื่อสารด้วยวาจา และพาผู้รับสารไปร่วมประเพณี ซึ่งทำให้ผู้รับสารจะรับรู้ไปถึงน้อยจนซึมซับไปในวิถีชีวิตประจำวัน ถึงแม้วัยรุ่นจะไม่สามารถรับสารได้ทั้งหมด เช่น การแต่งกาย ภาษา และวัฒนธรรมเนื่องจากวัฒนธรรมสมัยใหม่ได้ขยายตัวเข้ามาสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว แต่เขาเหล่านั้น ก็ยังมีส่วนร่วมในการรับประทานอาหารและการร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ ส่วนกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในโอกาสต่างๆ ได้แก่ ประเพณีกำฟ้า ประเพณีเส่อกะจาด เป็นต้น ในการจัดเครือข่ายกิจกรรมนี้ ชาวไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มีกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม ได้แก่กลยุทธ์เกี่ยวกับผู้ส่งสาร ซึ่งผู้ส่งสารจะเป็นผู้ที่ประชาชนในท้องถิ่นยอมรับนับถือ เพราะผู้ส่งสารแต่ละคนมีลักษณะของความเป็นผู้นำ มีอำนาจ และบางคนอยู่ในตำแหน่งเป็นระยะเวลานาน และมีความเข้าใจในสารอย่างชัดเจน มีความกระตือรือร้น มีความสามารถในการถ่ายทอด และเข้าใจผู้รับสาร นอกจากนี้ผู้ส่งสารมีค่านิยม มีความเชื่อ มีทัศนคติร่วมกันระหว่างผู้รับสาร และแหล่งสาร จึงส่งผลให้การสื่อสารบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้รับสารคล้อยตามเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีในโอกาสต่าง ๆ ส่วนกลยุทธ์การสร้างเนื้อหาสาร ซึ่งเนื้อหาสาร คือเนื้อหาสารที่จะสื่อสารไปยังผู้รับสารประกอบด้วยสารและวิธีการนำเสนอสาร สารที่ส่งไปยังผู้รับสารมีความชัดเจน ผู้รับสารสามารถทำกิจกรรมในงานประเพณีได้ตามวัตถุประสงค์ ส่วนวิธีการนำเสนอสารมี 2 ลักษณะคือ การเสนอสารภายในกลุ่มหรือชุมชนเดียวกัน และการเสนอสารภายนอกกลุ่มที่เป็นเครือข่ายต่างชุมชน การเสนอเนื้อหาสารภายในกลุ่มจะเป็นการสื่อสารแบบไม่เป็นทางการใช้วิธีการบอกด้วยวาจาเป็นการเสนอสารด้านเดียว เช่นการโทรศัพท์ ไปยังผู้นำกลุ่ม ผู้ใหญ่บ้านและผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการเสนอสารภายนอกกลุ่ม ผู้นำตำบลหินปักจะใช้วิธีการนำเสนอสารแบบทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการถึงผู้นำตำบลบ้านทราย และผู้นำตำบลโพหนอง ซึ่งเป็นการเสนอสารด้านเดียวใช้หนังสือเชิญ และโทรศัพท์ เป็นต้น การเสนอสารในตำบลบ้านทราย จะใช้วิธีการนำเสนอสารถึงชาวไทย

พวน ที่อยู่ในชุมชนของตน แบบไม่เป็นทางการจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ หอกระจายข่าว ประกาศที่วัดในวันพระ และโทรศัพท์ ส่วนตำบลโพททองจะมีวิธีการเสนอสารในชุมชนอย่างเป็นทางการ โดยมีหนังสือเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องประชุม ซึ่งเป็นการเสนอสารสองด้านแล้วหาข้อสรุปร่วมกัน และส่วนสื่อนั้นเป็นเครื่องมือที่จะนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งผู้ส่งสารจะเลือกสื่อที่เหมาะสมกับสารกลุ่มเป้าหมาย และสภาพแวดล้อมกับพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ ตำบลหินปักเป็นผู้ส่งสารจะใช้สื่อเทคโนโลยีคือ โทรศัพท์ เป็นเครื่องมือนำสารไปยังผู้รับสาร ถือว่าวิธีนี้รวดเร็ว สะดวก และง่ายที่จะถึงผู้รับ ส่วนตำบลบ้านทรายใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ หอกระจายข่าวของตำบล ซึ่งสื่อนี้สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งตำบล เพราะลักษณะบ้านเรือนจะอยู่ติดๆกันเป็นแถว และยังใช้วิธีการประกาศที่วัดในวันพระซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ส่วนตำบลโพททองจะใช้สื่อสิ่งพิมพ์ คือจดหมายเชิญประชุม) สรุปได้ว่ากลยุทธ์การใช้สื่อในการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม นั้น จะใช้ทั้งสื่อบุคคล สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสิ่งพิมพ์ และส่วนผู้รับสาร คือบุคคลที่รับสารจากแหล่งสารหรือผู้ส่งสาร ผู้รับสารจะมีบทบาท 2 ประการ คือ รับรู้เรื่องราวที่ผู้ส่งสารผ่านสื่อมาถึงผู้รับสาร และแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร และอีกบทบาทหนึ่งเมื่อรับรู้เรื่องราวแล้วก็ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารของแต่ละชุมชนซึ่งต่างมีความรู้ความเข้าใจผู้รับสารของตน และเมื่อผู้ส่งสารที่เป็นผู้นำต้องการความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของกลุ่มใด ผู้นำแต่ละชุมชนจะส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมาย(ผู้รับสาร)นั้น

เครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, $S.D. = 0.87$) แบบวงล้อ (Wheel Network) คือเครือข่ายการสื่อสารที่มีสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้ส่งสาร (กำนันตำบลหินปัก) ถึงผู้รับสารซึ่งเป็นสมาชิก (กำนันตำบลบ้านทราย ผู้นำชุมชนตำบลโพททอง) เมื่อรับสารแล้วจะส่งสารไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนที่ตนรับผิดชอบ บุคคลที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มจะเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า แบบมีศูนย์กลาง (ผู้นำกลุ่ม) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะเป็นผู้เดียวที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน (กำนันตำบลหินปัก) และรองลงมา คือ แบบกระจายอำนาจ เป็นการสื่อสารที่มีสมาชิกในกลุ่มติดต่อกันโดยอิสระทุกคนมีปฏิสัมพันธ์กัน ผลที่ออกมาจะได้ทั้งผลผลิตและกระบวนการของกลุ่มประชาชนร่วมงานประเพณีไทยพวนจากชุมชนใกล้เคียง จากการบอกเล่าของเพื่อนบ้าน และการเชิญชวนชุมชนอื่นมาร่วมงาน (ผลการสัมภาษณ์ เครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า เครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนในชีวิตประจำวันแบบมีส่วนร่วมจะมีลักษณะเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเองหรือเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ไม่มีใครมอบหมายให้สื่อสารผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่ง เนื่องจากสมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างอิสระ เมื่อเวลาผ่านไปเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมแบบนี้ จะค่อย ๆ กลายเป็นแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรม โดยจะเห็นได้จากวิถีชีวิตของชาวไทยพวนอำเภอบ้านหมี่ จะมีลักษณะเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นเองของบุคคลภายในครอบครัว และบุคคลภายนอกครอบครัว ซึ่งไม่มีกฎระเบียบบังคับให้เกิดเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวน แต่จะเกิดขึ้นเองจากรุ่นสู่รุ่น เป็นการไหลของข้อมูลข่าวสาร และเมื่อไม่มีกฎระเบียบบังคับแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรม จึงทำให้วัฒนธรรมนั้นเริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา จะคงเหลือวัฒนธรรมบ้างเป็นบางส่วน แม้ว่าในแต่ละชุมชนจะมีสภาวัฒนธรรมประจำตำบล ซึ่ง

พยายามจะอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวนแต่ก็ไม่สามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้ได้ทั้งหมด ส่วนเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนในโอกาสต่าง ๆ พบว่า รูปแบบการสื่อสารเป็นแบบศูนย์กลางประเภทเครือข่ายการสื่อสารแบบวงล้อ คือ เครือข่ายการสื่อสารที่มีสมาชิกคนหนึ่งเป็นผู้ส่งสาร (กำนันตำบลหินปัก) ส่งสารถึงผู้รับสารซึ่งเป็นสมาชิก (กำนันตำบลบ้านทราย ผู้นำชุมชนตำบลโพทอง) เมื่อรับสารแล้วจะส่งสารไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ ในชุมชนที่ตนรับผิดชอบ บุคคลที่อยู่ตรงกลางของกลุ่มจะเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริง และเป็นผู้นำกลุ่ม เพราะเป็นผู้เดียวที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน ดังนั้น เครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม จะเป็นเครือข่ายแบบผสมผสาน ซึ่งมีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม ที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 1.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีไทยพวนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดงานประเพณีไทยพวน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในงานประเพณีไทยพวน

ความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยพวนเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน และกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในโอกาสต่าง ๆ (ผลการสัมภาษณ์ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน และปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยของผู้ส่งสาร ปัจจัยของสาร ปัจจัยของสื่อ และปัจจัยของผู้รับสาร ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวัน พบว่าปัจจัยของผู้ส่งสาร (ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ และญาติพี่น้อง) ที่มีความรู้ในวัฒนธรรมไทยพวนจะทำการส่งสารไปยังผู้รับสารด้วยวาจา การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ส่วนปัจจัยของสาร พบว่าผู้ส่งสารไม่มีการจัดระเบียบสารอย่างเป็นระบบ สารส่วนใหญ่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (เรื่องเล่า) ส่วนสารที่เป็นวรรณลายลักษณ์ (การเขียน) ก็จะมีบ้างเฉพาะผู้ที่สนใจวัฒนธรรมไทยพวนได้บันทึกจากสิ่งที่พบเห็นและเก็บไว้เป็นของส่วนตัว ซึ่งผู้ส่งสารเพียงแต่ต้องการให้ผู้รับสารที่อยู่ภายในครอบครัวรับรู้วัฒนธรรมชาวไทยพวน รู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีที่สืบสานกันต่อ ๆ มา และปัจจัยของสื่อ พบว่าผู้ส่งสารจะใช้สื่อบุคคล โดยเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีไทยพวน และปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้รับสาร การใช้สื่อประเภทนี้มีผลทำให้การสื่อสารสำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้าง ส่วนปัจจัยของผู้รับสาร พบว่า ผู้รับสารจะปฏิบัติตนตามผู้ส่งสารบ้างในบางอย่างทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะคิด ความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทยพวน เช่น ไม่กล้าสื่อสารด้วยภาษาไทยพวน และปัจจัยที่มีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมในโอกาสต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยของผู้ส่งสารจะส่งสารทั้งการพูด และการเขียน มีทัศนคติที่ดีในการสื่อสาร มีความรู้ ความเข้าใจในสาร

เป็นอย่างดี ถึงแม้ว่าสถานภาพในทางสังคมของผู้ส่งสารจะแตกต่างกัน แต่ไม่มีผลต่อการสื่อสาร เพราะผู้ส่งสารเป็นผู้นำชุมชนที่ผู้รับสารให้การยอมรับ นอกจากนี้ผู้ส่งสารและผู้รับสารยังอยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน ดังนั้นผู้ส่งสารจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม ประสบผลสำเร็จ ส่วนปัจจัยผู้รับสาร พบว่า ผู้รับสารมีทักษะในการสื่อสารทั้งการฟัง การคิด สามารถเข้าใจสารอย่างถูกต้อง และมีทัศนคติที่ดีต่อสารและผู้ส่งสาร จึงทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ และปัจจัยของสาร พบว่า สารที่ส่งไปยังผู้รับสารในบางครั้ง ยังบกพร่องในรายละเอียดของสารอยู่บ้าง เกี่ยวกับเวลากิจกรรมในงานประเพณี ทั้งนี้ผู้ส่งสารมีความคิดว่าผู้รับสารรับรู้เรื่องราวของสารเป็นอย่างดี เพราะเป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันเป็นประจำทุกปี แต่ในความเป็นจริงผู้รับสารเข้าใจสาร และวัตถุประสงค์ในการสื่อสารแต่ขาดการรับรู้ในรายละเอียดของสาร จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การสื่อสารบกพร่อง ส่วนปัจจัยของสื่อ พบว่า สื่อที่ผู้ส่งสารใช้เป็นเครื่องมือในการส่งสาร ได้แก่อีบุคคูลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการใช้สื่อแบบนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ ผู้รับสารได้รับสารจากผู้ส่งสารโดยตรง สะดวก และมีความรวดเร็ว ส่วนข้อเสียคือ ผู้ส่งสารไม่สามารถสื่อสารกับทุกคนในชุมชนได้ ผู้รับสารไม่สามารถจดจำรายละเอียดของสารได้ทั้งหมดทำให้สารเกิดการผิดพลาดได้ และในขณะเดียวกันผู้ส่งสารอาจจะลืมรายละเอียดทั้งหมดไปบ้าง จึงมีผลทำให้การสื่อสารไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

อภิปรายผล

ผลการศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร และเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี

1. กลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรีจากการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $S.D. = 1.05$) ได้แก่ 1) ภาษาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยพวนทั้งภาษาพูด และภาษาเขียนสำเนียงคล้ายเสียงภาษาถิ่นเหนือซึ่งอักษร “ร” ในภาษาไทยกลางเป็น “ฮ” ในภาษาพวน เช่น รัก เป็น ฮัก หัวใจ เป็น หัวเจอ ใคร เป็น เผอ ไปไหน เป็น ไปกะเลอ 2) ประเพณี ชาวไทยพวนปฏิบัติตามแบบอย่างบรรพบุรุษได้แก่ ประเพณีกำฟ้า ประเพณีเสอกระจาด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนัสนันท์ กองแก้ว (2553) ศึกษาเรื่องการดำเนินนโยบายอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ชาวไทยพวน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางน้ำเชี่ยว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี กล่าวว่า เทศบาลบางน้ำเชี่ยวร่วมมือกับประชาชนกำหนดนโยบายอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยพวน

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, $S.D. = 1.02$) ได้แก่ ผู้รับสาร ซึ่งสอดคล้องต่อแนวความคิดของ Berlo (1960) กล่าวว่า ผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการอ่าน ฟัง และคิด อีกทั้งมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสารและสาร ส่วนผู้ส่งสารสอดคล้องกับแนวความคิดของ วีระชัย ตั้งสกุล (2549) กล่าวว่าผู้ส่งสารมีอิทธิพลดึงดูดใจผู้รับสารได้แก่การปรากฏกาย ความน่าชื่นชอบ และความคล้ายคลึงกับผู้รับสาร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นนทยา หงส์รัตน์ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโรงเรียนชาวนาจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ส่งสาร ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ และสิ่งล่อใจ ส่วนผู้รับสารที่มีกับทัศนคติที่ดี

2. เครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อเครือข่ายการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.87) สอดคล้องกับแนวความคิดของ Leavitt (1964) กล่าวว่าเครือข่ายการสื่อสารมี 2 รูปแบบ คือ 1) การสื่อสารแบบมีศูนย์กลางเป็น การสื่อสารที่มีใครคนหนึ่งเป็นศูนย์กลางโดยมีสมาชิกติดต่อกันโดยผ่านคนกลางซึ่งมีลักษณะเครือข่ายการสื่อสารแบบลูกโซ่แบบตัววาย แบบวงล้อ เป็นต้น ส่วนการสื่อสารแบบกระจายอำนาจ เป็นการสื่อสารที่สมาชิกในกลุ่มติดต่อกันโดยอิสระร่วมกันคิดร่วมกันแก้ไขปัญหา มีการเอาใจใส่ผู้ทำงาน ซึ่งมีเครือข่ายการสื่อสารแบบวงกลมและสื่อสารแบบทุกช่องทาง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล (2552) ศึกษาเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม กรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า ลักษณะการสื่อสารของชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ที่มีการเปิด รับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกประเภท

3. ปัจจัยด้านผู้ส่งสาร และสารมีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ซึ่งผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$, S.D. = 1.03) สอดคล้องกับแนวความคิดของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2549) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกเรื่องราวต่างๆ ไปสู่บุคคลอื่นเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ

ความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยพวนเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยพวนด้านภาษา วัฒนธรรมไทยพวน ด้านการแสดงพื้นบ้าน กลยุทธ์การสื่อสารด้านสาร และเครือข่ายการสื่อสารแบบผสมผสานมีผลต่อการสื่อสารวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลดาวัลย์ แก้วสีนวล (2552) ศึกษาเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม กรณีศึกษาชาวไทยพุทธ และชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ลักษณะการสื่อสารของชาวไทยพุทธ และชาวมุสลิมในพื้นที่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกประเภท และสื่อที่น่าเชื่อถือ คือ สื่อบุคคล เพราะมีความสัมพันธ์ทางด้านเครือญาติ ความเป็นครูกับศิษย์ ความเป็นเพื่อน ความเป็นผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และการร่วมธุรกิจกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมจิต มงคล และคณะ (2551) ศึกษาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมของชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีสู่ขวัญข้าว บ้านพรหมราช ตำบลตูม อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเครือข่ายวัฒนธรรม ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา สภาวัฒนธรรม อำเภอปักธงชัย องค์การบริหารส่วนตำบลตูม วัดพรหมราชและชุมชน ได้ทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับประเพณีสู่ขวัญข้าว 4 ขั้น คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วัชรนา บุรีศรี (2551) ศึกษากระบวนการและเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการจัดการสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนอุทยานแห่งชาติตะรุเตา และพลวัตกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า กระบวนการสื่อสารเพื่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเป็นลักษณะภาคีเครือข่ายสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการวิจัยศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร และเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ชาวไทยพวนส่วนใหญ่ควรร่วมกิจกรรม โดยชักชวนประชาชนชาวไทยพวนตำบลอื่นร่วมแสดงการละเล่นพื้นบ้านไทยพวนซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น และควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และส่งเสริมการละเล่นพื้นบ้าน

2) ชาวไทยพวนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการรายละเอียดของข้อมูลวัฒนธรรมไทยพวน เช่น คำ ข้อความ รูปภาพ และออกแบบวิธีการประชาสัมพันธ์ ประเพณีไทยพวน เช่น ทำป้ายโฆษณา

3) แกนนำเครือข่าย ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน เป็นบุคคลที่สมาชิกเครือข่ายศรัทธา เชื่อถือ ยกย่อง เป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมวัฒนธรรมไทยพวน และมีการกระจายข้อมูลข่าวสารสู่สมาชิก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อค้นพบจากการวิจัยศึกษากลยุทธ์การสื่อสาร และเครือข่ายวัฒนธรรมไทยพวนแบบมีส่วนร่วม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยดังนี้

- 1) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารแบบบูรณาการเพื่อสร้างเอกลักษณ์ไทยพวน
- 2) ศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารวัฒนธรรมของไทยพวน (ไทย-ลาว)
- 3) ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่ออนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมไทยพวนประเทศไทย

บรรณานุกรม

กฤษณ์ท แสนทวี. (2552). ลำพวน: การวิเคราะห์การสื่อสารกับการสืบทอดอัตลักษณ์ชาวไทยพวน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี. วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2554. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินท์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

ชินบัญช สุกันธวิภาติ. (2546). เมืองพวนเชียงใหม่. ลพบุรี: กรุงไทยการพิมพ์.

นนทญา หงษ์รัตน์. (2550). กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโรงเรียนชาวนา จังหวัดสุพรรณบุรี. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปฐม หงส์สุวรรณ. (2547). ตำนานและพิธีกรรมบูชาผีเมือง: การสร้างสำนึกทางประวัติศาสตร์ของไทยพวนและผู้ไทในความเป็นไทย ความเป็นไท. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร กรุงเทพฯ.

มนัสนันท์ กองแก้ว. (2553). การดำเนินนโยบายอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมชาวไทยพวน กรณีศึกษาตำบลบางน้ำเขียว อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ฤดีมน ปรีดีสนิท. (2539). วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมประเพณีและประวัติศาสตร์ชุมชน: กรณี
ไทย-พวนอำเภอบ้านผือ. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏอุดรธานี.
- ลดาวลัย แก้วสีนวล. (2552). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชาวไทยพวนและชาวไทย
มุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.
- วัชร บวรศรี. (2551). กระบวนการและเครือข่ายการสื่อสารเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
อุทยานแห่งชาติตะรุเตาและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระชัย ตั้งสกุล. (2549). การสร้างสารในงานนิเทศศาสตร์. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมจิต มงคล. (2551). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการ
วัฒนธรรม : กรณีศึกษาประเพณีสู่ขวัญข้าว บ้านพรหมราช ตำบลตูม อำเภอปัก
ธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมา กระทรวง
วัฒนธรรม.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2549). การสื่อสารเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา.
- Berlo.D.K (1960). *The process of communication*. New York: Holt, Rinehart &
Winston.
- Gambl, T. K. & Gamble, M. (1999). *Communication works*. 6th ed. Boston: McGraw-
Hill.
- Leavitt, H. (1964). *Managerial psychology ; An introduction to individuals, paris,
and groups in organizations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Smith, A. G. (Ed.). (1966). *Communication and culture: Reading in the codes of
human interaction*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Wood, J. T. (2000). *Communication in our lives*. 2nd ed. Belmont, CA: Wadsworth.